

”Folkförfattaren” och ”idédiktaren”

I Lönnroth/Delblancs svenska litteraturhistoria, del III, ägnas ”folkförfattaren” Pehr Thomasson exakt en sida, i kapitlet ”Vad folket sjöng och läste”. ”Historiskt sett”, skriver man, var det något nytt som började med honom. ”För första gången utgav en autodidakt, en författare som saknade varje högre utbildning, folklivsskildringar som byggde på egna upplevelser”. Resultatet anges också: den kanske ”mest läste svenske prosaförfattaren före Strindberg”.

Autodidakt var ju på sätt och vis även Viktor Rydberg, fast på en annan bana än Thomassons. Sett i backspegeln kan – som Göran Strand påpekar – deras på 1850-talet inledda vänskap framstå som oväntad. Men på den tiden var Rydberg ännu inte etablerad som ”idédiktare” utan var, liksom Thomasson, en författare med ambition att skriva underhållande och nå ut till många läsare.

Lite typisk, tycker jag, är den troliga influens från Thomasson som Göran Strand har upptäckt i ”De vandrande djäknarne”, Rydbergs första (och folkligaste) följetong i *Handelstidningen*. När Paul Gerner i sin avhandling om *Viktor Rydbergs ungdomsdiktning* (1931) gör en närläsning av detta verk så tycker han sig finna påverkan från bland andra Almqvist, Runeberg, Tegné, Kierkegaard, Eugène Sue, Dickens och Vergilius. Men om Thomasson inte ett ord, trots att han faktiskt pekats ut som möjlig förebild av Warburg. Man får en känsla av att han inte ansågs riktigt passande i dåtidens litteraturhistoria. Desto roligare att vi kan publicera en uppsats om honom – och Rydberg – här!

TORE LUND